

стои грѣхъ моотвода, много помогналъ за истѣжение-то на тая наука.

Борба-та между физици-тѣ, кои-то доказваха, че електрика-та са състои отъ двѣ твърдѣ леки, тѣжки и невидими влаги и до днесъ не е още свършена. Франклинъ нарѣче тия влаги положителна, коя-то са означава съ белѣгъ (+) и отрицателна (—). Ще може ли слѣдъ време да са докаже същностъ-та на тия така намислени влаги, не са знае. Да описваме тукъ по тѣжко какъ са разпознаватъ тия двѣ противни електрики, също и най-нови-тѣ изнамѣрени урѣди, мислиме, че ще е излишно, защото въ физики-тѣ прѣведени на български отъ Груева и Гюзелева доста ясно разправатъ за това, стига читателя да иска да го разбере. Ние са ограничаваме тукъ съ особний видъ електрика, коя-то е нарѣчена по имя-то на изнамѣрача ѳ «Галванова.»

Въ 1790 год. кога-то страшна-та французска рѣволюция бѣше потърсила изъ дѣно цѣла Европа, е изнамѣрена «галванова-та» електрика, коя-то ще завзема твърдѣ горно место въ история-та на образование-то, както и общи-тѣ политически прѣврати! Въ нея година Алоисъ Галвани (род. 1737 г. † 1798 г.) профессоръ на Анатомия-та въ Болонъ открилъ нова електрична личба, коя-то съгледалъ на една осмъртена жаба; но понеже не билъ физикъ, твърдѣ криво си разяснявалъ тази личба. Въ тайна-та на тази личба викналъ Александръ Волта (род. въ Комо 1745, † 1827) профессоръ на физика-та въ Павия. Той разяснилъ тая сила и съ това растѣжковалъ на здраво много до тогава непознати поличи. Отъ тогава и до днесъ тая частъ отъ природна-та наука са е много обогатила и си струва да разкажемъ повече нѣщо за нея.

Основни-тѣ истини, отъ кои-то произлизатъ всички-тѣ личби на Галванова-та електрика можатъ да са искажатъ съ тия думи: всѣкога, кога-то и да са допрѣтъ двѣ неоднородни тѣла, особено метали, възбужда са електрична сила. Наистина, че това не може да са каже за какви-то и да сѣ двѣ тѣла, но у метали-тѣ, а особено у цинка, мѣдъ-та, желѣзо-то, сребро-то, платина-та и др. електрична-та сила е очевидна. Ако земемъ два отъ помѣнхти-тѣ метали и имъ изгладимъ добръ страни-тѣ, тѣй що-то като ги положимъ единъ врѣзъ други да прилѣгатъ добръ на себе си, изведнажъ ще видимъ, че отгорния металъ има положителна (+), а отдолния отрицателна (—) електрика. Всѣка тѣй изгладена метална плочица, държи въ себе си скрити и два-та вида електрика, а кога-то са чякъ допрѣтъ една у друга, тогава са размѣняватъ тия електрики и отъ дѣйствие-то имъ става явно, че сѣ